

Opettajana kehittymisen kirjoitelma

Soili Lönnfors

HAMK / AOKK / OSPE Espoo PM14

Opintopiiri ja opintoparityöskentely köydenpunojan pedagogiikassa

Johdanto

Tässä kirjoitelmassani pohdin, mikä on opintopiirin ja opintoparin merkitys köydenpunojan pedagogiikassa. Kuinka opintopiiri ja opintopari toimivat. Teorian mukana kulkee ryhmädynamiikka, dialogiosaaminen sekä reflektio. Opettajaopinnoissa koko opiskeluaikamme oli vahvaa työskentelyä yhdessä. Yksin työstimme vain muutaman oppimistehtävän. Itse olen työelämässä työskennellyt viimeiset vuodet tiiviisti työparin kanssa. Samoin työskentely pienessä työryhmässä on minulle tuttua. Opettajaopinnoissa koinkin yhdessä työskentelyn mielekkäänä ja antoisana tapana oppia uutta.

Köydenpunojen ryhmässä opettajaopiskelijat jaettiin opintopiireihin heti opettajaopintojen alussa. Yhdessä opintopiirissä oli 4-6 opettajaopiskelijaa. Opintopiireihin opiskelijat jakautuivat ammattipedagogisten opintojaksojen mukaan seuraavasti: verkkoympäristöt oppimis- ja työyhteisö, oppimisen ohjaaminen ja arviointi, opiskelijan ohjaus ja erityinen tuki ja koulutuksen yhteistyöverkostot. Opintopiirit vastasivat oman opintojaksonsa oppimiskysymysten työstämisestä, lähipäivien suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta. Opettajaopiskelijat olivat saaneet valita minkä opintojakson ”vastaaviksi opettajaksi” he ryhtyvät. Opintopiirien työskentelyä ohjasivat vastuuopettajat opettajakorkeakoulusta.

Opintopiiri työskentely

Ryhmä muotoutuu

Opintopiirien työskentely lähti liikkeelle oppimiskysymysten laatimisesta. Omassa opintopiirissäni olimme kaikki toisillemme entuudestaan vieraita. Tuttavuuttamme oli kestänyt yhden päivän verran, kun vaihdoimme puhelinnumeroita ja perustimme oman whatsapp-opintopiiriryhmän, jonka kautta lähdimme alkuun käymään lyhyitä keskusteluja omasta opintojaksostamme. Kopakkalan (2005, 36) mukaan ryhmä muotoutuu ihmisistä, joilla on yhteinen tavoite, keskinäistä vuorovaikutusta ja tieto siitä ketkä kaikki ryhmään kuuluvat.

Opintopiirinä lähdimme työstämään oppimiskysymyksiä lukemalla opintojakson kirjallisuutta ja tutustumalla jakson tavoitteisiin. Tätä työtä kukin opintopiirin jäsen teki tahollaan. Opintojakson aiheen selkiinnyttyä aloitimme yhteiset tapaamiset. Ensimmäisissä tapaamisissa keskustelimme opintojaksomme kirjallisuudesta, tavoitteista sekä suunnittelimme ja työstimme oppimiskysymyksiä. Nämä tapaamiset opettivat meitä toimimaan ryhmänä sekä tuntemaan toisiamme paremmin. Kopakkala esittelee teoksessaan Tuckmanin nelivaiheisen ryhmän kehityksen. Muodostusvaiheessa ollaan varovaisia ja muodollisia, ketään ei haluta ärsyttää. Ryhmässä etsitään omaa paikkaa. Ryhmä miettii yhteisiä pelisääntöjä sekä tavoitteita. Ryhmäläisissä on näkyvissä ahdistusta ja epävarmuutta tehtävänannon vuoksi. (2005, 49.)

Ryhmä etsii itseään

Opintopiirissä olimme kaikki eri ammattialojen edustajia. Tämä toi oman rikkautensa opintopiiriin työhön ja ehkä tämä myös välillä hidasti työskentelyä, koska näkemyksemme asioista olivat erilaisia ja katsantokanta erilainen. Joka tapauksessa opimme työskentelemään yhdessä ja opimme myös tekemään kompromisseja. Ryhmätyöskentelyssä itsekokeskeinen suoraviivainen työskentely ei kannata pitkälle, se estää helposti työskentelyn etenemisen.

Opintojaksoa työstäessämme olimme yhteydessä vastuupettajaan ja lähes jokaisesta tapaamisestamme lähti sähköpostitse kysymyksiä hänelle. Työskentelyä ohjaavalta vastuupettajalta saimme omaan työhömmeh tuki apua, mutta ajoittain tuli ajatuksia, mitä kaikkea meidän pitää tehdä, mitä kaikkea meiltä vaaditaan. Itselle entuudestaan vieraan aihealueen oppimiskysymyksistä vastaaminen tuntui hetkittäin melkoiselta haasteelta, saatikka sitten koko opintojaksosta vastaaminen.

Ryhmän kuohuntavaiheessa ryhmässä on näkyvissä sisäistä taistelua ja saadun tehtävän vastustamista. Rohkeus esittää omia mielipiteitä sekä tarttua toisten esittämiin ajatuksiin kasvaa. Tässä vaiheessa kaikkien ryhmäläisten työpanos on tärkeä, jotta tehtävästä suoriudutaan onnistuneesti. Tehtävässä eteneminen voi kuitenkin sujua hitaasti, ryhmä sisäisen käymistilan vuoksi (Kopakkala 2005, 49-50.)

Yhdessä eteenpäin

Yhteinen päämäärä, lähipäivien toteuttaminen ajoi meitä työssämme eteenpäin. Opintopiirinä koimme, että suoritamme vastuullisesti meille annetun tehtävän. Kaikki olivat sitoutuneet työskentelyyn. Opintopiiri työskentelyssä pystyimme myös hyödyntämään toistemme erilaista osaamista ja tehtäviä jaettiin niin, kuka eniten tiesi asiasta tai ketä se erityisesti kiinnosti. Tehtäviä työstettäessä ideoita ja ajatuksia heitettiin ilmoille, joku toinen sai kopin omasta ajatuksesta ja työskentely lähti etenemään. Tällaisessa aivoriihityöskentelyssä ajatukset ja ideat jalostuvat ja syntyä uutta. Ryhmätyöskentelyssä pitää myös oppia pitämään puolensa, jotta omat näkemykset ja mielipiteet tulevat kuulluksi. Uskoisin, että yhteistyöskentelyssä vahvuutena meillä opettajaopiskelijoilla oli se, että kaikilla oli takana pitkä työkokemus ja kokemusta työskennellä erilaisten ihmisten kanssa. Mielestäni kokemus tuo mukanaan sen, että uskaltaa katsoa asioita monesta eri näkökulmasta, ymmärtää ja suvaitsee erilaisia näkemyksiä asioista – näkee elämän värit.

Ryhmädynamiikan sopimisvaiheessa ryhmässä aletaan hyväksyä roolit ja ryhmähenki alkaa muotoutua. Jäsenten keskinäinen erilaisuus hyväksytään ja konfliktitilanteita halutaan välttää. Ryhmälle tulee yhteisiä toimintatapoja ja ryhmä etenee kohti tavoitettaan. (Kopakkala 2005, 50.)

Ryhmä toimii yhdessä

Opintopiiri vastasi myös opintoparien ohjaamisesta heidän työstäessään valitsemiaan oppimiskysymyksiä. Olimme jakaneet oppimiskysymykset keskenämme joista vastasimme. Opintoparien työskentelyn ohjaaminen oli meillä jokaisella erilaista. Oppimiskysymyksiä työstävien opintoparien kanssa käytiin ohjauskeskusteluja Moodlessa ja sähköpostitse, toisten kanssa enemmän toisten kanssa vähemmän. Opintopiirillä, joka kysymyksen on laatinut, on oma ajatus kuinka työ tehdään ja kysymyksen työstäjälle on muotoutunut oma

ajatus työn toteutuksesta. Yhteisen suunnan löytäminen oppimiskysymyksen työstämisessä saattaa viedä oman aikansa. Opintopiirinä tuimme ja autoimme parhaamme mukaan toinen toistamme ohjaustyössä. Keskustelimme opintoparien työskentelyn ohjaamisesta omissa tapaamisessamme ja sähköpostitse sekä whasupissa. Jotta tällainen yhteinen projekti menee eteenpäin, on tärkeää, että asian äärellä työskennellään yhdessä sekä tuetaan toisia ryhmäläisiä.

Reilun puolen vuoden yhteisen työskentelyn jälkeen työskentelyssämme oli näkyvissä hyvin toimivan ryhmän aineksia. Kopakkalan mukaan hyvin toimiva ryhmä on tuottava, tehokas ja luova. Ryhmä toimii tavoitteen mukaisesti ja osaa ratkaista ristiriitatilanteet. Roolit ovat joustavia ja jäsenten erilaista osaamista osataan käyttää. Työskentely on vastuullista ja toisia tukevaa. (Kopakkala 2005, 51.)

Opettajaopiskelijakollegamme Elo, Holopainen & Saarikoski (2014) vetivät oman opintopiirin toimintaa yhteen blogissaan seuraavasti: *”Loppusanoiksi voi todeta, että opintopiiristämme kasvoi tämän opintojakson aikana yhtenäinen, toisiaan tukeva tiimi, jossa kukin jäsen kykeni antamaan oppimispareille tukea opintokysymyksiin vastaamisessa, kiitosta, rakentavaa palautetta kuin ehdotuksiakin ja luomaan osaltaan positiivisen oppimisilmapiirin. Opimme keskustelemaan oppimiseen liittyvistä kysymyksistä ja myös arvioimaan omaa onnistumistamme opettajina. Tämä kasvuprosessi tukee ”Learning by teaching” opintojen periaatetta.”*

Opintopari työskentely

Köydenpunojan pedagogiikassa opintopiirien lisäksi työskennellään myös opintoparin kanssa. Opintoparit työstävät opintopiirien tekemistä oppimiskysymyksistä oppitunnin lähipäiville. Opintoparit saavat opettajaopintojen aikana kolmesta neljään oppimiskysymystä työstettäväksi. Opintoparit muodostettiin opintojen alussa ensimmäisenä lähipäivänä. Opintoparit vaihtuivat opintojen aikana jos opintopiirityöskentely tai muut opiskelutehtävät estivät opintoparin yhteisen työskentelyn.

Yhteisen ajan löytäminen oppimiskysymyksen työstämiselle ei ole välttämättä helppoa. Opettajaopintojen aikana valmistelin oppitunteja parin kanssa sekä fyysisesti yhdessä työskennellen että verkossa työskennellen. Oppitunnin työstäminen google docsissa onnistui hyvin, kun oppimiskysymyksen saatuamme jaoimme parin kanssa oppimiskysymyksen aihealueen. Näin pystyimme työstämään molemmat tahoillamme tehtävää itselle parhaiten sopivana aikana eteenpäin. Verkossa molemmat näkivät tahollaan viimeisimmän version työstä. Tämän verkossa työskentelyn lisäksi kävimme aktiivista keskustelua puhelimitse sekä sähköpostitse valmistellessamme omaa oppituntiamme. Opintojen aikana valmistelin oppitunteja myös työskentelemällä yhdessä opintoparin kanssa saman pöydän ääressä. Kun työskennellään samassa tilassa, kommunikointi puolin ja toisin sujuu mutkattomasti. Ajatusten ja mielipiteiden vaihto oppitunnin sisällöstä sekä etenemisestä käy helposti. Oppituntien työstäminen yhdessä vaatii paljon työtä ja molempien tulee olla selvillä missä mennään, mitä on tehty ja mitä vielä tekemättä toimitaan sitten verkossa tai saman pöydän ääressä.

Oppituntien pitäminen yhdessä parin kanssa oli minusta todella hyvä asia. Parin kanssa työskennellessä tunnin rakentaminen ei tuntunut ylitsepääsemättömältä tehtävältä. Ajatuksia ja ideoita tunnin suunnittelusta pystyi jakamaan. Opintopari toimi toistensa innoittajina. Parityö edisti myös jaksamista, yhdessä työn vieminen eteenpäin oli

helpompaa. Pariopettajuudessa opintopari pystyi hyödyntämään toistensa vahvuuksia rakentaessaan ja pitäessään oppitunteja.

Dialogiosaaminen

Yhdessä työskentely vaatii jonkinlaista dialogiosaamista, jota tosiaan harjoittelimme läpi opintojen sekä parityöskentelyssä että opintopiirityöskentelyssä. Toisen sanomaa on tärkeää kuunnella, toisen sanomasta voi oppia ja toisen sanoma voi synnyttää jotain uutta. Helena Aarnion mukaan dialogi on tärkeää, koska yhteinen ajattelu parantaa ymmärtämistä ja osaamista, dialogi säästää aikaa, ajattelun ja toiminnan aukkokohtat tulevat ilmi ja yhteinen ajattelu tuottaa uusia asioita (2015). Aarnion kanssa samoilla linjoilla ovat Seinä ja Helander, jotka käsittelevät kirjassaan mm. työparin välistä dialogia. Työparin välisestä keskustelusta he toteavat, että siitä höytyvät työparin molemmat osapuolet, siinä molemmat saavat toisiltaan jotain omaksi henkiseksi pääomakseen. Seinä ja Helander jatkavat edelleen, keskustelu pakottaa synnyttämään työparissa ajatuksia ja ottamaan huomioon, hänen näkökulmansa asiaan. Heidän mukaansa työpari saa enemmän näkyvää aikaan uusien asioiden oppimisessa ja ongelmien ratkaisuisissa, kuin yksin työskentelevä (Seinä & Helander 2007, 19.)

Toimintaan palaaminen

Opintopiiri ja opintopari työskentelyyn kuului myös tapahtuneen toiminnan reflektointi. Omien oppituntien jälkeen ja opintopiirityöskentelyn päätyttyä keskustelimme hyvinkin syvällisesti, kuinka olimme mielestämme onnistuneet, mitä olisi voinut tehdä toisin, mitä tästä kaikesta opimme. Mielestäni toiminnan reflektointi syntyi automaattisesti sekä opintoparityöskentelyssä että opintopiirityöskentelyssä. Meillä oli tarve jakaa yhdessä tehty ja koettu. Opintopiirityöskentely oli pitkä prosessi ja opintopiirin kanssa kävimme pohdiskelevan keskustelun omien lähipäiviemme jälkeen. Reflektoinnin koin tärkeänä osana oppimisessa sekä omassa opettajaksi kasvamisen prosessissa. Jos tapahtunutta ei tutkiskele, ei mitään voi oppiakaan eikä synny mitään uutta.

Rauste von Wright, von Wright & Soini sanovat reflektiosta että, se on oman sisäisen toiminnan tiedostamista sekä tulkintaa. Omat ajatukset ja motiivit otetaan lähempään tutkiskeluun. Reflektiossa tulisi ajattelun ja pohdinnan avulla ottaa etäisyyttä omaan toimintaan, jotta voi syntyä uusia näkökulmia ja toimintatapoja. Reflektion avulla saadaan uutta itseä koskevaa tietoa. Kun oppija reflektoi omia tietojaan ja taitojaan, hänelle syntyy ymmärrys, miten muuten hän voisi käyttää tätä taitoa tai missä muualla taitoa voisi hyödyntää. Oppija oppii siirtämään taidon tai tiedon uuteen ympäristöön. (Rauste von Wright, von Wright & Soini 2003, 68.)

Yhteenvetoa opintopiiri ja –parityöskentelystä köydenpunojissa

Opintojen ja oman päivätyön yhdistäminen ei ole helppoa, se on vaativa yhdistelmä. Ja tähän vielä lisäksi ”perhearjen” pyörittäminen. Opintoparin ja opintopiirin jäsenten kanssa

työskennellessä keskustelimme aika ajoin myös työ- ja perheasioista. Työn ja opiskelun päällekkäisyys aiheutti välillä stressaantumista ja voimattomuutta. Kun näitä tuntemuksia pääsi purkamaan toiselle samassa tilanteessa olevalle, niin olo helpottui ja jaksoi taas uskoa, että kaikki tehtävät tulevat ajallaan suoritetuksi. Koin, että parityöskentely sekä ryhmätyöskentely edistivät jaksamista. Jos olisi yksin puurtanut tehtävien parissa, ei olisi ollut ketään jonka kanssa jakaa tuntemuksiaan.

Tämän syksyn ensimmäisenä lähiopetuspäivänä kokosimme yhdessä asioita, jotka ovat kuormittaneet eniten opettajaopiskelijaa. Isoimmiksi kuormittaviksi tekijöiksi opiskelussa nousivat nämä neljä asiaa:

- ajan käyttö ja ajan löytäminen
- alkuun pääsy ja ryhtyminen → tekemätön työ stressaa.
- epäselkeys → ei tiedä mitä pitää tehdä → lumipalloefekti = tehtävien määrä kasvaa hallitsemattomaksi
- riittämättömyyden tunne (Köydenpunojien lähiopetuspäivät 2015.)

Allekirjoitan itsekkin nämä kuormittajat, jotka ovat seuranneet opintojen ajan mukana, milloin vähemmän milloin enemmän piinaten. Vaikka opiskelu on erittäin antoisaa, niin kyllä se ajoittain kuormittaa. Päämäärän saavuttaminen ajaa kuitenkin sinnikkäästi eteenpäin.

Olen matkannut puolitoista vuotta opettajaopiskelijakollegoiden kanssa kohti ammatillista opettajuutta. Olemme tehneet tiiviistä yhteistyötä pareittain sekä opintopiireittäin. Yhdessä toimiessa olemme oppineet toisiltamme ja kasvaneet kohti opettajuutta. Opintopiirien ja opintoparien lisäksi olemme tehneet lähipäivillä ryhmätöitä monissa erilaisissa kokoonpanoissa. On opetettu ja opittu ristiin rastiin, on ihmetelty, kyselty, kommentoitu, laulettu ja naurettu. Köydenpunojien ryhmä on ollut mahtava paikka jakaa osaamista sekä oppia yhdessä uutta. Oppimista haluan edelleen jatkaa, siihen evästäni itseäni kirjailija Og Mandinon sanoin: *”Älä koskaan kasva niin isoksi, ettetkö voisi esittää kysymyksiä. Älä koskaan tiedä niin paljon, ettetkö voisi oppia jotain uutta.”*

Lähteet:

Aarnio, H. Dialoginen oppiminen ja ohjaus.
www.ksao.fi/images/webattach.php?a=839&pdf.

Elo, A-K., Holopainen, J. & Saarikoski, K. 2014. Kokemuksia ja yhteenvettoa Verkkoympäristöt-opintojaksosta Espoon OSPE PM14-ryhmässä.
<http://verkkoymparistot.blogspot.fi/>.

Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lähiopetuspäivät 9.10.2015. Luentomuistiinpanot.

Rauste von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Helsinki: WSOY.